

Warszawa / Sofia / Praga / Bukareszt / Bratysława / Budapeszt, 5 października 2020r.

Pan Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Szanowny Panie Premierze,

Nasz apel kierujemy w związku ze zbliżającym się szczytem Rady Europejskiej, który odbędzie się w dniach 15-16 października 2020 r. i będzie miał decydujące znaczenie dla europejskich ambicji klimatycznych i ekologicznej odbudowy naszych gospodarek.

Ze względu na wspólną historię ostatnich dziesięcioleci kraje Europy Środkowo-Wschodniej stoją przed podobnymi wyzwaniami związanymi z rozwojem gospodarczym i środowiskowym, takimi jak dziedzictwo posocjalistycznego upadku przemysłu ciężkiego, a także potrzeba znacznych inwestycji¹, umożliwiających transformację strukturalną niezbędną do realizacji ambitnych działań w dziedzinie ochrony klimatu, które będą zgodne z porozumieniem paryskim. Mimo że obecnie poszczególne kraje naszego regionu mogą odmiennie reagować na kryzys wywołany pandemią COVID-19, a także na inicjatywę Europejskiego Zielonego Ładu, która stanowić ma kompleksową strategię na pokryzysową odbudowę, podstawowe interesy naszych społeczeństw są bardzo podobne. Podczas ostatnich sześciu miesięcy pandemii setki tysięcy obywateli, ekspertów, naukowców i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego wzywały do oparcia pokryzysowej odbudowy gospodarczej i społecznej, tak na szczeblach krajowych, jak i europejskim, o wspólne wartości międzyludzkie i europejskie, w tym międzypokoleniową odpowiedzialność klimatyczną². Tym apelem chcielibyśmy wzmocnić wydźwięk tych inicjatyw i podkreślić potrzebę zapewnienia, że wszystkie wydatki z przyszłego budżetu Unii Europejskiej, a w szczególności z Polityki Spójności UE i Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, będą spójne z nadrzędnymi, ambitnymi celami klimatycznymi i przyczynią się do transformacji w kierunku neutralności klimatycznej w długoterminowym interesie, na rzecz społeczeństw i gospodarek poszczególnych państw oraz całego regionu Europy Środkowej.

Rozpoczynająca się dekada będzie miała kluczowe znaczenie dla podjęcia niezbędnych działań umożliwiających uniknięcie w nadchodzących latach gwałtownie pogarszających się skutków zmiany klimatu, które już teraz bardzo mocno dotykają nasz środkowo-europejski region. Biorąc pod uwagę również inne towarzyszące kryzysowi klimatycznemu globalne wyzwania ekologiczne, takie jak utrata różnorodności biologicznej czy niedobory wody, opracowanie kompleksowych strategii mających na celu dobrostan ludzi i środowiska jest dzisiaj ważniejsze i pilniejsze niż kiedykolwiek wcześniej. Jedynie wzmacniając działania na rzecz ochrony klimatu teraz, możemy ograniczyć najpoważniejsze skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak znaczny spadek plonów, zwiększone niedobory wody, częstotliwość i dotkliwość fal upałów, które według obecnych szacunków powodować będą straty w dobrobycie UE w wysokości 175

¹ Przykładowo ponad 50% inwestycji publicznych na Węgrzech pochodziło z funduszy Polityki Spójności: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/Other/-of-cohesion-policy-funding-in-public-investment-p/7bw6-2dw3>

² Por. Załącznik 1

mld EUR rocznie³. Znajdujemy się aktualnie na ścieżce alarmująco odległej od tej wyznaczonej przez cel porozumienia paryskiego, jakim jest ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5°C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej, i – kontynuując naszą obecną niezrównoważoną politykę - zmierzamy w kierunku świata o 3-4 stopnie Celsjusza cieplejszego pod koniec tego stulecia. Kluczowe jest zatem wywiązanie się przez Unię Europejską w pełni z naszych zobowiązań zawartych w porozumieniu paryskim.

Proces wychodzenia z obecnego kryzysu gospodarczego nie może jednocześnie powodować pogłębiania innych kryzysów, przed jakimi stoimy. Potrzebujemy reform i inteligentnej polityki, stanowiących odpowiedź na nakładające się kryzysy: gospodarczy, zdrowotny i klimatyczny. Region Europy Środkowej nie może dłużej pozostawać bierny w tym procesie. W naszych krajach - Bułgarii, Czechach, Polsce, Rumunii, na Węgrzech i Słowacji - rośnie społeczne poparcie dla wdrażania ambitniejszych niż dotąd działań klimatycznych i bardziej zrównoważonego modelu gospodarczego.

Dzisiaj - w przededniu szczytu Rady Europejskiej (15-16 października 2020r.), na którym liderzy europejscy podejmą kwestię zwiększenia celu klimatycznego UE do 2030r., gdy państwa członkowskie opracowują swoje krajowe plany odbudowy, a także te dotyczące wydatkowania środków z przyszłego budżetu UE – znajdujemy się w momencie kluczowym dla podjęcia ambitnych decyzji i działań na rzecz ochrony klimatu zarówno na poziomie europejskim, jak i krajowym. Dlatego my jako przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorców, miast, inicjatyw lokalnych i regionalnych, oraz środowisk akademickich w Europie Środkowej, wzywamy do zaangażowania się naszych państw w sprawiedliwą i uczciwą zieloną odbudowę gospodarczą, która:

- Zagwarantuje, że działania Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony klimatu będą zgodne z celem 1,5°C porozumienia paryskiego, poprzez wsparcie zwiększenia celu klimatycznego UE do co najmniej 65% redukcji emisji w porównaniu z poziomem z 1990r.;
- Uczyni Europejski Zielony Ład, budżet UE oraz strategię odbudowy i strategię klimatyczne państw członkowskich ambitnymi i wzajemnie spójnymi, zapewniając, że pieniądze i inwestycje unijnych podatników będą w największym możliwym stopniu stymulować działania proklimatyczne;
- Wzmocni sprawiedliwość społeczną, w powiązaniu z przeciwdziałaniem kryzysowi klimatycznemu i towarzyszącym mu innym kryzysom ekologicznym, przed którymi aktualnie stoimy;
- Opierać się będzie na głębokiej refleksji i przemyśleniu naszego obecnego modelu gospodarczego, w celu powiązania go z ochroną klimatu i wzmocnieniem sprawiedliwości społecznej, a nie na krótkofalowych, pojedynczych rozwiązaniach ad hoc;
- Tworzyć będzie wysokiej jakości, stabilne i wartościowe miejsca pracy oraz wspierać innowacje służące obecnym i przyszłym pokoleniom oraz budujące solidne perspektywy dla zrównoważonej przyszłości;
- Zawierać będzie wsparcie publiczne dla polityk i projektów łączących działania w dziedzinie klimatu z poprawą jakości powietrza, wody i gleb, oraz usługami publicznymi, takimi jak opieka zdrowotna i edukacja;
- Wesprze działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwijania odnawialnych źródeł energii, zrównoważonego transportu i mobilności oraz rolnictwa i żywności;

³ Por. JRC (2020). Climate change impacts and adaptation in Europe (PESETA IV), <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>

- Umieści europejskie wartości, demokrację i solidarność w swoim centrum; wzmocni partycypację i przejrzystość w projektowaniu kompleksowych polityk strategicznych oraz konkretnych rozwiązań.

Wszelkie strategie proklimatycznej odbudowy gospodarczej i społecznej oraz konkretne rozwiązania już istnieją, opracowane i wspierane przez różnorodne środowiska i społeczeństwa obywatelskie w krajach Europy Środkowej. Pakiety naprawcze i bodźce finansowe, obecnie przygotowywane i konkretyzowane przez Unię Europejską oraz jej państwa członkowskie, stanowią wyjątkową okazję do podkreślenia długofalowych społeczno-ekonomicznych korzyści i szans rozwojowych, wynikających z ambitnych działań klimatycznych, także dla naszego regionu Europy.

Z poważaniem,

Urszula Stefanowicz

Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki
Koalicja Klimatyczna

W imieniu ponad 180 podmiotów z Bułgarii, Czech, Polski, Rumunii, Słowacji i Węgier (Załącznik 2).

Apel otrzymują do wiadomości następujące osoby:

- Minister właściwy do spraw klimatu
- Minister właściwy do spraw rozwoju
- Minister właściwy do spraw infrastruktury
- Wiceprzewodniczący Wykonawczy Komisji Europejskiej Frans Timmermans
- Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen
- Przewodniczący Parlamentu Europejskiego David Maria Sassoli
- Przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel
- Kanclerz Angela Merkel, w imieniu prezydencji Niemiec w Radzie UE

Ten sam list otrzymują także Premier Bułgarii Boyko Borisov, Premier Czech Andrej Babiš, Premier Rumunii Ludovic Orban, Premier Słowacji Igor Matovič oraz Premier Węgier Viktor Orbán.

Załącznik 1: Wybrane inicjatywy wzywające do zrównoważonej odbudowy gospodarczej

A. Europa

- Briefing “Recovering Better”, E3G: <https://www.e3g.org/publications/briefing-summary-recovering-better-a-green-equitable-and-resilient-recovery/>
- “New Deal for Nature and People”, WWF: <https://explore.panda.org/newdeal>
- Wspólne stanowisko Członków Rady Europejskiej: <https://www.consilium.europa.eu/media/43076/26-vc-euco-statement-en.pdf>
- List Green 10: <https://green10.org/wp-content/uploads/2020/05/G10-letter-to-VDL-MFF-2021-27-and-EU-recovery-fund-May20.pdf>, <http://www.foeeurope.org/Green10-million-people-green-healthy-just-recovery>

B. Bułgaria

- List otwarty “Koalicji Zielony Restart”, Greenpeace Bułgaria, WWF Bułgaria, [MOVE.BG](https://move.bg/green-restart-article-eng), Instytut Ekonomii Cyrkularnej: <https://move.bg/green-restart-article-eng>

C. Czechy

- Stanowisko czeskiej Koalicji Klimatycznej: <https://klimatickakoalice.cz/pro-media/aktuality/stanovisko-klimaticke-koalice-a-zeleneho-kruhu-k-vychodiskum-z-koronavirove-pandemie>

D. Węgry

- Petycja “A life-affirming society and economy”, Friends of the Earth Węgry: <https://mtvsz.hu/a-life-affirming-society-and-economy-petition>

E. Polska

- “Czas na Restart”: <https://www.czasnarestart.pl/#time-for-restart>
- Stanowisko polskiej Koalicji Klimatycznej: <http://www.koaliciaklimatyczna.org/stanowisko-koalicji-klimatycznej-w-sprawie-odpowiedzi-na-nakladajace-sie-kryzysy-klimatyczny-zdrowotny-i-gospodarczy>

F. Rumunia

- “Tomorrow is decided today”: <https://mainesedecideazi.ro>

G. Słowacja

- Green Restart Initiative: <https://zelenyrestart.sk/>
- Online campaign and petition “Clima needs you”: <https://www.klimatapotrebuje.sk/>